

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. II. Quibus legibus eximantur Infideles, Pueri legem ignorantes, Ebrii, &
Amentes?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

commercium vitet; & poenam a Pontifice in jure communitatam incurrit, si participet in crimine criminoso, Verbi gratia, si cum eo ludat, posito, quod propter ludum sit excommunicatus. Quod si Titius sit excommunicatus toleratus, ipse quidem non potest cum aliis communicare, sed aliis non est prohibitum commercium cum illo; unde si Episcopus cum eo dispenset, ut possit secum ludere, neuter excommunicationem incurrit, si ludant; Non quidem Titius, quia cum eo dispensat Episcopus; Nec ipse Episcopus, quia non participat in crimine, dum ludit cum eo, qui propter dispensationem nullum crimen committit ludendo.

Sequitur tertio, eum, qui, verbi gratia, habuit a Pontifice potestatem excommunicandi fures, eosque excommunicavit, non incurere excommunicationem, si ipse furetur; quia se habet in tali casu ut Legislatur; nec praesumitur, quod ipse vellet sibi hanc gravem poenam imponere, aut quod Pontifex velit, ut illam sibi etiam imponat, ut notat Bonac. hic num. 28. Nam in mandato generali non venit id, quod expresse mandari non potest: Certum autem est, quod expresse nulli mandari potest, ut se ipsum spiritualiter enecet; sicut nemo tenetur semet prodere ac denunciare.

Hic autem adverte, uxorem Legislatoris, verbi gratia Reginam, etsi legibus Legislatoris subdita sit, eximi tamen ex speciali privilegio in leg. Principem ff. de legibus.

IX. Quæritur tertio, an teneatur Princeps supremus legibus municipalibus Oppidorum?

Respondeo cum communi negative, quia non sunt latae a suo Superiore, sed ab Inferiore. Quod tamen intelligendum est, nisi tales leges sint ab ipso Principe confirmatae; quia tunc

perinde se haberet, ac si ipse eas leges condidisset; Unde fit, Pontificis legatum, dum est in aliquo Episcopatu, non teneri legibus particularibus illius.

ARTICULUS II.

Quibus legibus eximantur Infideles, Pueri legem ignorantes, Ebrii, & Amentes?

- I. Num infideles peccent non solum contra præceptum Divinum de suscipiendo Baptismo, sed etiam contra præceptum de sumenda Eucharistia?
- II. Num peccet, qui diebus prohibitis ministrat carnes infidelibus, qui legibus Ecclesiasticis non tenentur; aut qui injungit illis opera servilia die festo?
- III. Nullis legibus tenentur Pueri, & Amentes, qui nunquam ratione usi sunt; At qui post usum rationis inciderunt in amentiam, verius per accidens ab observantia legum excusantur, non secus ac Ebrii; unde non possumus cum istis ad materialem legum transgressionem concurrere.
- IV. Num Amentibus injungi possint opera servilia die festo? Et num possint die festo auci bellua onusta?
- V. Pueri post usum rationis tenentur legibus etiam Ecclesiasticis; Sed ad communionem Paschalem circa decimum annum obligantur, quando solent sacrum a profano discernere.
- VI. Ante pubertatem num incurant Pueri censuras, & alias poenas Ecclesiasticas? Num casuum reservationem?
- VII. Num Infantes, & Puella admitti possint in Monasteria Monialium, & Religiosorum? Quid de Amentibus?

I. Quæ-

I. **Q**uæritur primo, an Infideles subdantur legibus Ecclesiasticis?

Respondeo cum communi negative; Quod constat ex illo Apost. 2. ad Corinth. 4. *Quid mihi de iis, qui foris sunt, iudicare?* Unde diximus, nullam pœnam Ecclesiasticam, verbi gratia, censuram, aut irregularitatem ex delicto incurri ab Infidelibus; cum non peccent per hoc, quod leges Ecclesiasticas transgrediantur. Tenentur tamen legibus naturalibus, & Divinis; Et quia sumptio Eucharistiæ in articulo mortis præcipitur omnibus jure Divino, idcirco probabilis etiam contra præceptum sumendi Eucharistiæ peccant, dum morientes non suscipiunt Baptismum requisitum ad sumptionem Eucharistiæ, ut docent communius contra nonnullos, qui putant Eucharistiæ præcipi solis baptizatis; atque adeo sicut non peccat contra votum castitatis, nec est sacrilegus, qui habens votum ingrediendi Religionem peccat contra castitatem, eo quod nondum emisit votum castitatis, ita non peccat contra præceptum sumendi Eucharistiæ, qui nondum est baptizatus, quamvis peccet non suscipiendo Baptismum.

II. Ex dictis videtur sequi, quod sicut non peccant Infideles comedendo carnes diebus prohibitis, ita nec peccant, qui carnes illis ministrant; cum non cooperentur ad transgressionem legis Ecclesiæ: Et sicut non peccant laborando diebus festis, ita nec peccat dominus, qui injungit suis mancipiis, ut die festo laborent; ut concedit Dian. part. 5. tract. 14. resol. 7.: Sicut concedit Laym. lib. 1. tract. 4. cap. 9., quod possit id injungi perpetuo amentibus, etiam catholicis, qui, non secus ac pueri, nullis legibus tenentur ex defectu usus rationis, ut mox dicemus: Quamvis utrumque etiam probabiliter neget Fernand. a-

puud eundem Dian. cum Tambur. putante, non sanctificari festum humano more a Christifideli, qui etsi ipse non laboret, præcipit tamen aliis ratione utentibus, licet Infidelibus, ut laborent. Qua de re mox iterum redibit sermo.

III. Quæritur secundo, An pueri, amentes, ebrii, dormientes, legem ignorantes, semifatui teneantur legibus naturalibus, & positivis?

Respondeo, pueros, qui nondum ad usum rationis pervenerunt, & perpetuo amentes (qui communiter cum Merol. part. 3. dub. 28. contra Sanch., & Suar. pueris comparantur) nullis legibus obligari. Ratio ex D. Th. quæst. 17. de Veritate art. 3. est, quia lex est vinculum rationale, quod, ut liget, debet applicari subiecto per rationem, & per conscientiam, qui est actus, seu dictamen rationis: Quare sicut vincula corporalia non ligant, nisi per contactum corporeum applicentur, ita leges non obligant, nisi per rationem, & conscientiam applicentur; atque adeo pueri, & perpetuo amentes nullis legibus obligantur. Contra vero amentes, qui aliquando habuerunt usum rationis, ebrii, dormientes, & legem ignorantes obligantur legibus omnibus, quamvis per accidens hic, & nunc excusentur; quandoquidem carent hic, & nunc libertate requisita ad bonum, & malum. Unde fit, quod amentibus, qui nunquam habuerunt usum rationis, Eucharistia non possit in articulo mortis ministrari; debeat vero ministrari iis, qui aliquando usum rationis habuerunt; quia istis, non vero illis præcipitur jure Divino: Nec possunt suscipere Eucharistiæ adulti, qui ne habitualementem intentionem habent illam suscipiendi; Sicut nec potest perpetuo amentibus dari Extrema unctio, quæ debet supponere reliquias peccatorum tollendas; non

non secus ac poenitentia debet supponere peccatum. Demum semifatui, qui in aliqua materia nunquam habuerunt usum rationis, non obligantur legibus spectantibus ad illam materiam; obligantur tamen relate ad leges, ad quas habent, vel habuerunt aliquando rationis usum, propter eandem rationem.

Non negaverim tamen, probabilem esse sententiam Sanch. lib. 1. cap. 10., quod etiam perpetuo amentes obligentur legibus, quamvis per accidens ratione amentiae excusentur, ut ebrii: Et ratio est, quia intantum infantes non sunt obligati, in quantum per se carent usu rationis; at amentes carent usu rationis per accidens, sicut ebrii; ergo non æquiparantur pueris, itaut non obligentur, sed ebriis, itaut obligentur, & excusentur: Sicut enim catulus ante nonum diem non dicitur cæcus, sed non videns, quia per se tunc est incapax visus; contra vero post nonum diem dicitur cæcus, quamvis nunquam viderit, quia post nonum diem est capax visus; ita perpetuo amentes ante septennium non sunt obligati legibus, quia nec habent, nec sunt capaces usus rationis; contra tamen post septennium obligantur, & excusantur; quia pro illo tempore sunt capaces usus rationis. Nec quaestio hæc est inutilis; Deservit enim ad discernendum, num possimus cooperari cum illis ad transgressionem materialem legum. Nam quia, verbi gratia, ebrii, & ignorantes legem jejunii obligantur hac lege, & excusantur a transgressione ratione ebrietatis, vel ignorantiae; ideo peccat, qui die veneris ministrat ebriis carnes ad manducandum, cum non possimus nos cooperari cum illis ad transgressionem materialem legum, quibus illi obligantur, licet hic, & nunc excusentur; Contra vero, quia Infideles non tenentur

legibus Ecclesiasticis, non peccat, qui inducit illos ad comedendum carnes die veneris: Hinc quia probabilis est sententia communior, quod perpetuo amentes nullis legibus teneantur, probabile erit, quod non peccet, qui illos ad transgressionem materialem legum inducit. Ex quo tamen non sequitur, quod possint induci ad blasphemandum, ad fornicandum, &c., cum nec possint pueri ad blasphemandum induci: Et ratio est, vel quia, ut notat Pal. hic, probabiliter etiam pueri legibus naturalibus obligantur, eo quod istarum obligatio ab ipsa natura ortum habeat, quæ de se capax rationis est; Vel quia inducere pueros, aut amentes ad blasphemandum, aut fornicandum, importat per se in inducente affectum ad hæc vitia illicitum; nec caret scandalo, non secus ac si induceretur psittacus ad blasphemandum: Vel demum, quia si inducuntur pueri, & amentes ad blasphemandum, &c., quando rationis erunt compotes, erunt ad ea vitia proclives; unde nobis illicitum est illos ad ea vitia inducere.

Notandum hic, quod omnibus amentibus, etiam semifatuis, tum ex consuetudine introducta, teste Azor., tum ne in deteriorem statum amentiae decendant, ministrari possunt carnes tempore vetito, ut docent peritissimi Medici apud Sanch. Præterea nec amentes, nec ebrii cogendi sunt ad audiendum Sacrum die festo; immo possunt impediri, ne audiant; Et ratio est, quia non possunt assistere Missæ humano, & rationali modo, prout requiritur: Qui tamen sunt semifatui, nisi in iis, quæ ad missam pertinent, desipiant, tenentur missam audire, cum possint illam audire humano modo.

IV. An autem possint perpetuo amentibus injungi opera servilia die festo, sicut possunt ex multorum senten-

rentia injungi Infidelibus? Dubium est, quod promisit se disciturum Sanch. in tertio Decalogi præcepto; illud tamen morte præventus non edidit in lucem. Tambur. lib. 4. cap. 3. re cum Theologis discussa, putat licere cum Dian. part. 5. tract. 14. resol. 7. & Laym. contra Fernand., & Merol., qui putant non licere, eo quod laborarent ut instrumentum mandantis, & mandans ipse censeretur laborare; Ratio autem pro sententia Tambur., & Laym. est, Vel quia juxta probabilem sententiam perpetuo amentes nullis legibus tenentur, & ideo possunt iis injungi opera servilia; sicut probabiliter possunt injungi Infidelibus, qui non tenentur legibus Ecclesiasticis: Vel si sequamur opinionem Sanch., quod sicut ebrii, ita perpetuo amentes obligentur legibus omnibus, & per accidens excusentur, adhuc possunt injungi utrisque opera servilia; quia, ut notat Laym., opera servilia prohibentur dumtaxat iis, qui humano modo, & utiliter possunt tale præceptum implere; non secus ac præcipitur assistentia Sacro: Quare sicut amentes, & ebrii non sunt cogendi ad Missam audiendam, quia non possunt tale præceptum, prout requiritur, implere; ita propter eandem rationem possunt iisdem opera servilia injungi; Non secus ac belluis, quæ possunt die festo molere, & onera vehere, dummodo qui illa ducunt, non multum laborent, ut docet Dian. part. 2. tract. 15. resol. 36. cum Tambur. loc. cit. contra Suar., & Laym., putantes esse opus servile agere currus, vel mulos onustos; unde non liceat illud inchoare die festo, quamvis inchoatum possit continuari, si non possit facile interrumpi.

V. Quæritur tertio, Quandonam pueri incipiant obligari legibus Ecclesiasticis?

Respondeo, D. Antoninum, Cord.,
Pars I.

& Victor. apud Sal. disp. 14. sect. 13. putare, quod non teneantur ad confitendum semel in anno, nisi sint pubertati proximi, idest anno decimo cum dimidio, si sint mares, & anno nono cum dimidio, si sint fœminæ; quod forte verum est pro foro externo; quia secundum jura nemo præsumitur esse doli capax, nisi sit proximus pubertati, seu in ætate dicta. Sot., & Sa apud Sanch. lib. 1. cap. 12., & Pal., putant non teneri ad annuam confessionem, & ad observantiam cujuscunque præcepti Ecclesiastici, antequam perveniant ad annum duodecimum: Sed communiter docent, pueros teneri non solum legibus Divinis, & naturalibus, (quod est certum) sed etiam Ecclesiasticis, statim ac perveniunt ad usum rationis, quod circa septennium solet contingere. Ratio est, quia cum polleant usu rationis, & teneantur legibus Divinis, non est cur non etiam teneantur legibus Ecclesiasticis: Præsertim quia in cap. *Omnis utriusque sexus* aperte præcipitur confessio annua pueris, postquam ad annos discretionis pervenerint. In dubio tamen, an usus rationis advenit ante septennium completum, non obligantur; secus vero post septennium; quia cum soleat eo tempore advenire, præsumitur, quod advenit; unde post septennium (quoties non constat usum rationis nondum advenisse) tenentur pueri ad missam audiendam, ad abstinendum a cibis vetitis, ad confessionem annuam; non tamen ad annuam communionem, quia quamvis in cap. *Omnis utriusque sexus* dicatur, quod omnes tam ad confessionem, quam ad communionem annuam teneantur, statim ac ad annos discretionis pervenerint, tamen ex contextu habetur, ut omnes Doctores docent contra Palud., Valent., Pal., diversimode requiri annos discretionis ad

G COR.

confessionem, ac ad communionem; nam ad confessionem annuam satis est usus rationis; (dummodo tamen, ut alias diximus, puer peccaverit mortaliter, qui enim non est conscius sibi peccati mortalis, non tenetur confiteri) ad communionem vero annuam non solum requiritur, ut pueri sciant discernere bonum a malo, sed etiam Sacrum a profano, ad hoc ut possint reverenter tale Sacramentum suscipere, & percipere ejus gustum; quod solet circa decimum annum contingere: Et constat ex consuetudine Ecclesiae, quae non statim admittit pueros ad communionem, postquam admisit ad confessionem. Si tamen contingat articulus mortis, potest ante decimum annum ministrari puero Eucharistia, dando illi sufficientem instructionem; nam ratione necessitatis non est exigenda tunc tanta devotio; Et post Eucharistiam tradenda est Extrema unctio, quae procul dubio ex communiori sententia ministrari potest huic puero, statim ac est doli capax, etiamsi ad Eucharistiam non sit aptus.

Norat tamen Joan. Sanch. apud Pal. si constaret aliquando, puerum ante septennium esse doli capacem, in tali casu non obligari ante septennium legibus juris positivi, quia leges positivae attendunt, quod communiter contingit, ex leg. *Nam ad ea ff. de legibus*; communiter autem non contingit usus rationis ante septennium; & ideo pueri ante eam aetatem probabiliter non obligantur iis legibus; quamvis ad annuam confessionem ex dictis tenerentur.

VI. Queritur quarto, Quandonam pueri incipiant subiacere poenis Ecclesiasticis?

Respondeo, Sa, Fagund., & alios apud Tambur. in Meth. Commun. cap. 4 §. 2. putare, decisum jam esse in cap. 1., & 2. de *Delictis puerorum*,

quod pueri ante pubertatem nullam poenam Ecclesiasticam incurrant latam a jure, vel ab homine. Immo Tambur. putat, quod neque incurrant excommunicationem latam contra percussores Clericorum; nam licet in cap. *Pueris*, de *sententia Excommun.* dicatur, quod possit Episcopus absolvere pueros percutientes Clericum, hinc non sequitur, quod excommunicationem contraxerint, & quod ab alio non possint absolvi. Sanch. vero lib. 1. cap. 12. cum Vasq., Azor., docet, quod ex cit. cap. 1. de *delictis puerorum* solum habeatur, pueros ante pubertatem non incurrere censuras latas ab homine, non vero latas a jure; ibi enim haec habentur, ut notat Fagund. part. 2. lib. 1. cap. 4. *In pueris relinquitur solet inultum, quod in aliis progressivis aetatis humanae leges dicunt se verius puniendum*. Ceterum quod incurrant censuras latas a jure, deducitur ex cap. *Super eo*, ex cap. *Pueris*, ex cap. *Quamvis*, de *Sententia Excommun.*: Et disparitas ex Suar. est, quia aetas impuberum non censetur apta ad ordinem judicarium intelligendum, ut requiritur ad incurrendam censuram latam ab homine; deberent enim posse citari, ac in judicio se defendere. Sed Pal. hanc sententiam impugnat dicens, quod saltem deberent posse incurrere censuras latas ab homine generaliter, ad quas incurrendas non requiritur cognitio ordinis judicialis. Quare dicendum, nullam omnino censuram, aut similem poenam incurri a pueris; Verbi gratia, non incurri irregularitatem, si alios occidant, nec excommunicationem latam ab Episcopo, si non communicent in Paschate; idque erui ex citatis textibus. Immo quamvis possint pro iis reservari casus, non solent tamen pro iis Episcopi casus reservare. Non negamus, quod possit Pontifex illos punire Ecclesiasticis poenis, sed solum dicimus, quod

quod jure communi nullam censuram, aut aliam pœnam incurrant, & ad summum, ut notat Pal., incurrunt censuram latam contra percussorem Clerici, propter ejus gravitatem; quia id videtur erui ex citatis textibus (quicquid sit de censura lata contra ingredienti Monasteria Monialium) Nec responsio Tambur. videtur difficultatem evacuare; cum enim dicat Textus, quod Episcopi possint absolvere pueros percutientes Clericum, videtur innuere, quod excommunicationem contraxerint, & quod pro ea ætate non sit reservata Papæ, sed Episcopo.

Hinc tamen non sequitur, quod posito interdictione generali in aliquo loco pueri impuberes non comprehendantur; Nam comprehenduntur pueri doli capaces ratione præcepti iis impositi, non vero ratione ullius pœnæ, quam contrahant, si præceptum hoc transgrediuntur, ut notat Suar., Sanch., & Azor.: Pueri ante septennium certe interdictione non comprehenduntur; unde possunt etiam admitti ad assistendum Divinis, quia per interdictum solum prohibetur assistentia moralis Officiis Divinis, quæ tantum a ratione utentibus præstari potest: Et idem dicitur de amentibus, & ebriis, rationis usu omnino destitutis, ut notat Merol. disp. 4. cap. 3. dub. 28. At tempore interdictionis localis neque pueri, neque amentes, aut ebrii possunt in loco Sacro sepeliri; quia cum locus sit interdictus, prohibetur omnibus, ne dent ulli, etiam puero, Ecclesiasticam sepulturam in eo loco interdictione.

VII. Quæritur quinto, An pueri, & puellæ ante usum rationis possint ingredi, aut admitti intra Monasteria Monialium, aut Religiosorum? Et idem quæritur de amentibus.

Respondeo, Ugolin., Comitol. lib. 6. quæst. 22. putare, quod non pos-

sint admitti; cum Trident. sess. 24. cap. 5. prohibeat, ne ullus admittatur: Quare sicut tempore interdictionis localis non possunt pueri sepeliri in loco sacro, quia præceptum non cadit supra pueros, sed supra alios, ne sepeliant pueros; ita non possunt pueri admitti in Monasteria Monialium, nec puellæ in clausuram Religiosorum, quia præceptum non cadit supra pueros, sed supra alios, ne admittant. Verum communior opinio cum Merol., Sanch. lib. 6. c. 16, Suar. tom. 4. de Relig. lib. 1. cap. 10. probabiliter putat, admitti posse, quia admissio in Monasteria est prohibita respectu illorum, quibus prohibetur ingressus, ut constat ex motu proprio Gregorii XIII., ergo cum non prohibeatur ingressus infantibus, nec prohibetur aliis eorum admissio.

Neque obstat, quod Trident. prohibeat, ne ullus admittatur cujuscumque ætatis, & sexus, quia intelligi debet de ætate, quæ sit capax obligationis præcepti; quod constat tum ex motu proprio Gregorii XIII., tum etiam quia Trident. habet pro fine, ne pax Monialium perturbetur, ac ne ad peccandum incitentur; Unde videtur, quod possint admitti infantes: In Synodo tamen Neapolitana anni 1694. sub pœna excommunicationis latæ sententiæ prohibetur, ne hujusmodi infantes in Monasteria Monialium introducantur, etiam si non extrahantur a Rota, sed in ipsa permaneant ex parte clausuræ.

Quod attinet ad amentes, introduci nullatenus possunt; tum quia ad peccatum incitare possunt; tum etiam quia probabiliter, juxta sententiam Sanch., illi etiam, ut ebrii, legibus humanis comprehenduntur, quamvis ratione amentie, & ebrietatis a culpa excusentur. Unde qui amentes admitteret, quamvis non contraheret excommunicationem stando in decreto

Trident. , quia Trident. excommunicat solum ingredientes , non admittentes ; at contraheret excommunicationem latam a Gregor. XIII. etiam contra admittentes alios in Monasteria Monialium : Et contra Religiosos admittentes mulieres in sua Monasteria statuit pœnam privationis officiorum , Dignitatum , Beneficiorum , & inhabilitatis ad illa , &c.

Notat tamen Merol. , quod si sequamur opinionem communem , quod perpetuo amentes non obligentur legibus saltem humanis , quamvis peccet mortaliter , qui eos introducit in Monasteria Monialium , quia finis legis , & ratio legis non admittendi alios , ne perturbetur pax , & ne deatur occasio peccandi , æque militat pro amentibus ; at probabiliter non incurrit excommunicationem , quia etsi juxta communiorum opinionem lex pœnalis extendatur quoad obligationem de casu expresso ad casum non comprehensum verbis legis , quoties eadem ratio expressa in lege militat pro tali casu ; at non extenditur quoad pœnam , ut fuse ostendit idem Merol. disp. 4. cap. 9. dub. 6.

ARTICULUS III.

Quibus legibus teneantur Peregrini ; Forenses , & Vagi ?

- I. In quo differant Peregrini a forensibus , & a Vagis ? Et quomodo domicilium , aut quasi domicilium acquiratur , aut deperdatur ?
- II. Sufficit quasi domicilium ad Sacramenta alibi suscipienda , præter Ordinem , ad quem suscipiendum requiritur domicilium .
- III. Forensis Neapolim adveniens animo ibi permanendi per decennium tenetur legibus loci , tanquam civis , & incola . Immo etiam si adveniat animo permanendi per majorem partem anni .

IV. Tenentur etiam forenses ; & Peregrini legibus juris communis , quamvis in propria Patria per desuetudinem non obligent .

V. Pariiter tenentur Peregrini legibus Municipalibus loci , per quem transiunt , si eadem sint in propria Patria ; Necnon legibus contractuum ; Ac etiam legibus , quarum transgressio specialiter cedit in ejus loci detrimentum .

VI. Probabilius videtur , quod universim Peregrini non teneantur legibus loci , per quem transiunt , si brevis ibi commorentur , & scandalum absit .

VII. Et probabilius nec tenentur legibus Patria , si non sint utrobique communes .

VIII. Num possit quis eo fine iter arripere , ut effugiat obligationem alicujus jejunii ? Fugere a loco , ubi lex jejunii obligat , non est idem , ac apponere impedimentum jejunio præcepto .

IX. Habens casus reservatos num possit adire Diœcesim , ubi casus non est reservatus , ut ibi absolvat ?

X. Si in aliqua Civitate sit dies festus , poterit ne idem civis mane exire , & sic ab auditione Sacri deobligari ?

XI. An discessurus a Patria , ubi obligat lex jejunii , possit mane jenaculum sumere , ac pluries comedere ? Et an etiam qui perveniens est vespere ad locum , ubi jejunatur ?

XII. Num , & quando Sacerdos Graecus transiens per Ecclesiam Latinam possit in azymo consecrare ; & similiter Latinus in fermentato ?

XIII. Num possit Peregrinus a suo Superioriore puniri propter delictum patratum extra Territorium Superioris ?

XIV. Non est eadem ratio de subdito delinquente extra Territorium sui Superioris .